

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
oslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
tisk. peči-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvu
telefon št. 2050, upravnistva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Cerkni
račun: Ljubljana šte. 19.650 in 10.342
za inzerat, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pravico!

Sovjetsko časopisje skuša papežev protest proti boljševizmu preganjanju vere oslabiti s tem, da slika papeža kot prijatelja in zaveznika kapitalizma. Papež, tako trdijo komunisti, hoče svobodo in vlado delavcev v Rusiji uničiti in jih zopet predati kapitalizmu v izkoriščanje. Proti takim napadom je nastopil »Osservatore Romano« v jako značilnem članku pod naslovom »Il Paravento«. V članku ne napada toliko boljševikov, ampak z obžudovanja vredno oostrostjo prijema one ozkosrčne katolike, ki so pozabili na svoje socialne dolžnosti ter s teorijo in prakso dajejo boljševikom povod za taka sramotena. Članek hoče očividno s tem odbiti napad na papežev protestno akcijo in ji dati novo moč. Obenem pa osvetljuje važna vprašanja, ki se prav sedaj med katoličani živahno obravnavajo.

Glasiilo Vatikana torej piše:
»Časopis boljševiške ruske organizacije »Brezbožnikov«, ki izhaja v Moskvi, prinaša ilustracijo pod naslovom »Il Paravento« (zaslon pred vetrom).

V sredi vidimo velikega Kristusa z nemirnimi črnimi očmi, neke vrste Rasputina, ki steguje svoje roke na levo in miri gručo do tal poteptanih revežev, izmozganih žena, do kosti shujšanih otrok, surovih, vsled udarcev usode poživljenih kmetov in od olja ter premoga umazanih delavcev. Zdi se, da govori Kristus tem nesrečnejšem: »Blagrujte trpljenje! Ne upirajte se svojim gospodarjem in izjemalcem. Ne iščite svojim otrokom veselejega in človeku bolj primernega življenja! Življenje je kratko, vaše plačilo pa je v nebesih! Potrpljenje!«

Za Kristusa, ki je v rdeče oblečen, se skriva pred množico trebusast »buržu« z rdečim, zamaščenim obrazom. S svojimi mastnimi, z briljanti posejanimi prsti, s poželjivim, odurnim pogledom, vleče vrv z zanjko na koncu; v zanjki tiči vrat proletarca z brezkrvnim, zabuhlim obrazom. Kristus, zaščitnik pa prikrija ves prizor množici revežev. To je »paravento« (zaslon pred vetrom) — Kristus!

Sprito takih bogokletnih slik ne zadostuje samo ogorčenje, da se zadovoljimo z golim, hinvskim protestom farizeja. Morda bi bilo boljše čisto ponižno nekoliko pomisliti in si malo izprašati vest.

Zakaj prikazuje boljševizem Kristusa kot zaslon kapitalistov? Zakaj je ta ilustracija le simbol mnogih člankov in govorov? Zakaj jim ljudstvo tako lahko verjame?

Gotovo je, da je v Rusiji brez števila brezvercev, ki se iz golega sovraštva do vere bore zoper njo z lažmi, vendar moramo priznati, da tudi takih ne manjka, ki so v dobri veri podlegli prevari in se oddaljujejo od Jezusa, ker vidijo v njem »paravento«, izdelovalca evangelijskega opija in zvodnika izkoriščanih mas. Da, odkod to bridko razočaranje, odkod take množice odpadnikov? Odkod?

Priznajmo odkrito! Mnogi, ki so se imenovali in se še imenujejo Kristusovi učenci, so ga le prevečkrat izdali. Ali se res vsi in prav vsi ti trudijo, da bi uveljavili na svetu pravičnost in usmiljenje kakor Bog hoče? Laž je molitev, če ni njen sad ljubezen do bližnjega. Zakaj oboje je le ena zapoved, pravi Kristus. In prerok Izaija kliče: »Tisti post ugaja Bogu, kateri krivičnih okov rešuje, vezi jarna trga, vrača zatiranim prostost in uničuje vsako sužnost.«

Da, krivične verige je treba razvezovati, ne pa proglašati, da jih ni mogoče uničiti, ker so usojene; ne sme nam biti dovolj, da uklenjenim dajemo samo poguma in jim izkazuemo dela ljubezni. Škoda, le preveč je takih, ki se zadovoljijo z raznimi »hladili«, z miloščino, in nič ne store, da bi se nehale suženstvo tolikih delavcev, katero so papeži 19. in 20. stoletja tako ostro ožigosali. Preden govorimo o ljubezni, moramo uveljaviti pravico!

»Če pod ljubeznijo razumemo« — tako piše Pottier — »tisto ljubezen, ki ljubi Boga nad vse in svojega bližnjega kakor samega sebe iz ljubezni do Boga, potem je ta ljubezen izpolnitev postave, ljubezen, ki nas sili, da izpolnjujemo vse zapovedi. Ta ljubezen bo dala bližnjemu najprej to, kar mu je dolžna, šele potem bo prišla z darovi. In z Lacordairjem pravim: »Začetek ljubezni je pravičnost.«

Delavec, ki dela, ima pravico do plače, s katero more dostojno preživljati svojo družino; ima pravico do zdravja, do življenja, solnce in človeškega veselja. Saj četudi bo dobival pravično plačo; čeprav bi postal s pomočjo svoje stanovske organizacije svobodni sodelavec delodajalca; tudi kadar bo delavska družina poleg krščanske vzgoje imela na razpolago naravna sredstva, da si vzdržuje dostojno, četudi skromna stanovanja, da si ohrani zdravje, da vzredi in vzgoji otroke — kljub vsemu temu bo zaradi človeškega egoizma, ki se popolnoma izkoreninili ne da, radi lenobe in boleznih še vedno ostalo zadosti zla za dela krščanske ljubezni. Ljubezen bo prišla ob svojem času in blagoslovljali jo bodo. Ali — na mesto pravičnosti je ne smemo stavljalati.

Delavec, ki dela, ima pravico in dolžnost, da se preživlja s svojim delom in ne sme biti odvisen od miloščne velikodušnih možen; odklanjati mora vsako beraštvo.

Grozovito je revežem govoriti: »Blagor za-

Notranja kolonizacija Jul. krajine

Rim, 9. maja. d. Na merodajnih mestih se zadnje čase intenzivno proučuje problem notranje kolonizacije Julijske krajine, oziroma obmejne pasu od Trbiža do kvarnerskega morja. Tozadeven načrt je v podrobnosti izdelan in se bo odslej izvajal z vso energijo.

V tozadevnem referatu se naglašja, da v tem pasu stanuje okoli 400.000 Slovanov, in sicer čisto kompaktno. V prvi vrsti je zato treba, da se ta kontinuiteta tujega idijoma pretrga, in sicer s sistematičnim naseljevanjem iz Italije. Točke, ki tu pridejo v poštev, so: Trbiž, Bovec, Kobarid, Tolmin, Idrija, Kanal, Ajdovščina, Postojna, Ilirska Bistrica in Podgrad. Naselili se bodo razen državnih uradnikov obrtniki, katerim se bodo poverile dobave za državne zavode in armado. Ker se domači posestniki, trgovci, industriji in obrt-

niki močno izseljujejo, je dana možnost, da pridejo zemljišča in podjetja v roke Italijanov. Zaenkrat kupujejo ta posestva za mal denar še domačini sami, zato bo Banca Nazionale del Lavoro dobila izvestne privilegije in sredstva, da bo lahko vsa taka posestva in podjetja ugodno za prodajalca kupila, potem pa na najdaljše obroke poceni prodala italijanskemu prebivalstvu iz zgornjeitalijskih Alp, Karnije in Apeninov, predvsem siromašnim pa pridnim kmetskim novoporočencem iz Italije.

Na drugi strani je predvideno sistematično naseljevanje slovanskega elementa iz Julijske krajine v Italijo, tako v državne službe kakor v industrijo. Nastale vrzeli se bodo izpopolnile z dotokom iz starih pokrajin. Idrijskim rudarjem, ki morajo zdaj delati v precej

neugodnih okoliščinah, se bo preskrbelo boljše plačano delo v italijanski industriji, njihove hišice in posestva pa jim bo naseljevalna banka del Lavoro preplačala, da jih bo potem po najnižji ceni in najugodnejših pogojih prodajala delavcem iz Italije, ki se sicer izseljujejo v Ameriko. Isto je s predilskim rudnikom. V meliorirani zemljišča postonjske nižine in visokega Timava se bodo naselili kmetje od Bojevniškega združenja, kakor se to godi že v južnih Tirolah.

Merodajni krogi upajo, da bo na ta način, ki nima ničesar nasilnega na sebi, deset omenjenih mest in trgov že v desetih letih postalo popolnoma italijanskih, ostalo ozemlje pa se bo infiltriralo z italijanskim elementom.

Krvavi dnevi v Indiji

Začela se je neusmiljena borba — Tragični dogodki v Solapurju Razburjenost angleške industrije

London, 9. maja. d. Revolucija, ki so jo zanetili nacionalisti v Indiji, je dospela na tako točko, da je angleška vlada prisiljena opustiti svojo dosedanje taktiko, po kateri se je omejevala na najnujnejšo obrambo javnega reda, kjer se je krševal. Deloma je množica bila po nekaterih krajih, kakor n. pr. v Pešavarju, kjer je oddelek tankov ljudi, ki so se pred njimi vrgli na tla, kar pregazili, sama izzvana do skrajnosti, vendar so v splošnem oblasti postopale z veliko obzirnostjo, da ne prilijejo olja v ogenj. Dogodki v Solapurju, velikem trgovinskem središču v bombajski provinci, pa pomenijo konec dosedanje metode borbe in so v tem oziru naravnost tragičnega pomena. Odslej bodo govorila samo sredstva skrajne sile. V Solapurju je množica v četrtek 8. t. m. premagala policijo, tri policiste ubila in njih trupla polila s petrolejem ter zažgala, potem pa zažgala več vladnih poslopij. Evropske žene in otroci so bili takoj evakuirani v Bombaj. V zadnjem hipu, ko je to poročilo bilo odposlano v Evropo, je oblast poslala v Solapur oddelek angleškega konjeniškega polka »Duce of Wellington« iz Ahmed Agarja, kjer zdaj delujejo strojne puške. Splošno so zahtevali nemiri v zadnjem tednu več tisoč žrtev.

Vlada je mobilizirala vse vojne edinice in pričakuje težkih konfliktov zlasti v soboto, 10. t. m., ko se po Indiji praznuje vsako leto spomin na vstaje, padle v borbi za neodvisnost Indije leta 1857. Govorice, da se upirajo indske čete, so neresnične. Dosedaj sta se uprla samo dva voda nekega bataljona v Pešavarju, ostale čete kakor tudi domačinska policija ohranjajo popolno zvestobo.

Vlada je tem bolj prisiljena k uporabi skrajnih sredstev, ker se je industrija v Manchesteru in Lancashire, ki je radi bojkota angleškega blaga v Indiji čedalje bolj občutno prizadeta, dvignila proti vladi in zahteva, da se vstaja z vso silo zaduši. Na izredni seji

trgovinske zbornice v Manchesteru so govorniki ostro napadali vlado in indskega podkralja, dolžeč ga, da je on s svojo skrajno popustljivostjo sedanj položaj zakrivil. Kakšen odmev ima to tudi v delavstvu, se razvidi iz tega, ker manchestrska industrija grozi, da bo svoje obrate zaprla, radi česar bo na tisoče delavcev bombažne in svilene industrije vrženih na cesto.

Vlada sama se je zdaj odločila, da brez oklevanja vpstavi red z vsemi silami, ki so imperiju na razpolago, se pa dobro zaveda, da je treba misliti potem na politično stran vprašanja. Zato se bo vprašanje nove ustave za Indijo vzelo v pretes že junija meseca, vendar je bil položaj sedaj veliko težji nego je bil na primer pred enim letom, ko bi se bila našla rešitev dosti lažje.

Angloindska vlada je zaplenila v prostorih kongresa v Bombaju proglas, v katerem je rečeno, da je pasivne rezistence konec in da je prevzela borbo za neodvisnost mladina, ki oznanja odkrito revolucijo in borbo do poslednje kaplje krvi.

London, 9. maja. AA. Listi poročajo, da je bilo število mrtvih pri neredih v Solapurju 50, ranjenih je 400 oseb. Sedem stražnikov je bilo ubitih. Od teh je našlo 6 smrt v plamenih, ker so bili politiki s petrolejem.

Simla, 9. maja. AA. 40 vojaških letal je demonstriralo nad pokrajino Haji Turangsai. Namen demonstracije je bil pomiriti tamošnja plemen, ki so kazala po neredih v Pešavarju znake prevelike razburjenosti.

Pariz, 9. maja. AA. »Havas« poroča iz Bombaya, da je vsemuslimanska zveza Indije objavila resolucijo, v kateri obsoja pokret civilne neposlušnosti.

Lahore, 9. maja. AA. Gopišand, generalni tajnik lahorskoga kongresa, je bil aretiran. Osumljen je, da je kršil zakon o solnem monopolu.

Vstaja tudi v Indokitaju

Pariz, 8. maja. d. Že delj časa so krožile v publikki vesti o nemirih, zanetenih po komunističnih elementih v indokitajskih francoskih kolonijah. Prvi nemiri so izbruhnili v Ien Baju, pa so jih oblasti takoj zadušile ter poročila ostro cenzurirale, tako da občinstvo še danes ni informirano o obsegu in pomenu dogodkov.

Zdaj se pa izve o novi revolti, in sicer v mestu Vinh blizu Tonkinga. Vojaštvo je vpotavilo red, pri čemer je bilo 24 oseb ubitih, veliko pa ranjenih. Generalni guverner Indokitaja, Pasquier, ki je v Parizu na dopu-

stu, kljub temu še ni dobil naloga, da se v kolonijo vrne.

»Quotidien« zahteva, naj vlada o položaju v Indokitaju nemudoma v vsem obsegu poroča. Listi, tako levičarski kakor desničarski, napadajo zlasti ministra za kolonije, Pietrija, da v takem trenutku ni v Parizu, marveč se nahaja na Korziki, kjer agitira za nekega svojega kandidata za občinske volitve.

Nemiri v Indokitaju so zaneteni po kitajskih komunistih iz Kantona, ki so se polastili tam vlade.

dobro živeti, ampak nimajo niti najpotrebnejšega za goli obstanek.

Če v taki »nezasluženi bedi« — kakor jo imenuje papež Leon XIII. — puščamo reveže, ki gledajo v nas Jezusove dediče in učitelja presoja po delih njegovih učencev, se bodo obrnili s sovraštvom od nas.

Potem pa, ali nas ne bo kot bič bilo v obraz Kristusovo prokletstvo: »Gorje vam, pismoniki in farizeji, binave: ker požirate hiše vdovam, medtem ko hinavsko opravljate dolge molitve.« (Mt 23, 14.)

Tako krepki članek vatikanskega lista. Naj bi povsod našel globok odmev.

Evharistični kongres v Kartagini

Tunis, 9. maja. d. Vse mesto je bajno okrašeno. Rezični trg je ponoči razsvetljen s tisoč in tisoč žarnicami v najrazličnejših barvah. Po cestah krožijo ogromne množice udeležencev kongresa s celega sveta. Skofov se je zbralo nad 100, duhovščine okoli 4000. V četrtek je govoril abbé Philips, danes pa mons. Pons; jutri v soboto govori član Francoske akademije, Louis Bertrand.

Danes se je zbrala ogromna množica vernikov v amfiteatru Sv. Perpetue, kjer se je bilo toliko mučeniške krvi prelilo za krščansko vero. Govoril je škof Tissier iz Chalonsa o Evharistiji, ki je rodila toliko mučnikov in svetnikov. Pontifikalno sv. mašo bo bral kardinal-legat v Basilio Maïorum, kjer so restavrirali znamenito »confessio«.

V tuniški in gouletski luki je zasidranih deset velikih ladij, kjer prenočujejo udeleženci, kateri niso dobili prenočišča v mestu, ki je prenatrpano gostov. Arabsko prebivalstvo je goste sprejelo z največjo ljubeznivostjo in velik del njih stanuje v arabskem delu mesta.

Na stotine tramvajskih voz in avtobusov prepeljuje udeležence v Kartagino.

Tunis, 9. maja. AA. Evharistični kongres je imel danes po sv. obhajilu na prostem svojo glavno skupščino.

Angleži obvladujejo Indijo

London, 9. maja. n. V angleški poslanski zbornici je danes minister za Indijo podal poročilo, v katerem je navajal, da angleška vlada navzlic spopadam v raznih krajih o priliki aretacije Gandija obvladuje položaj. V Solapur so danes dospele nove angleške čete. Do novih nemirov danes ni prišlo. O številu večerajšnjih izgub ni točnih poročil, vendar se smatra, da je večeraj navedeno število mrtvih in ranjenih pretirano. V Puno sta dospela dva vlaka z ženskami in otroki. V industrijskem mestu Talegoonu blizu Tune so bili danes vsi Evropejci pozvani, da zapustijo mesto, ker je pričakovati napada.

Nastop Vaugoina

Dunaj, 9. maja n. Namesto dr. Seipla, ki je odstopil iz zdravstvenih razlogov, je danes vrhovni svet krščanske socialne stranke na Dunaju soglasno izvolil za načelnika stranke podkanclerja in vojnega ministra Karla Vaugoina. S tem je stranka hotela dr. Seiplu, ki je sam predlagal Vaugoina, izkazati spoštovanje ter sta se za to najbrže odrekla kandidaturi tudi dr. Buresch, ki pripada zmernemu krilu stranke in Kunschaek, voditelj dunajskih krščanskih socialistov, dasi je bilo pričakovati večine za zmernega kandidata. Vaugoin pa, ki pripada desnemu krilu, bo gotovo nadaljeval Heimwehrom prijazni kurz, kakor ga je vodil dr. Seipel.

Takoj po svoji izvolitvi je imel Vaugoin kratek nastopni govor, v katerem je poudarjal, da prihaja kot vojni minister iz vojaškega stanu. Zato bo negoval vojaško tovarištvo in disciplino v stranki.

Anglija odstopi Šantung

Šangaj, 9. maja. d. Anglija je sklenila z vlado v Šangaju konvencijo, na podlagi katere vrne Kitaju mesto in okoliš Šantunga (ali Vej-hajvej), ki so ga bile angleške čete zasedle ob bokserski vstaji. Kitajska vlada pa pusti Angliji za deset let teritorij otoka Liukuntao pred vej-hajvejsko luko s pravico, da sme tam vršiti tudi vojaške vaje. Ta konvencija se bo lahko obnovila.

Za pravice flamskega jezika

Bruxelles, 9. maja. d. Tukaj se je zbrala 6. t. m. po velikonočnih počitnicah poslanska zbornica. Senzacija tega zasedanja je bila interpelacija flamskih poslancev zaradi rekruta Jorisa de Leeuv, ki že par mesecev roma iz ene ječe v drugo, ker se je načeloma branil izjaviti povelja, dana v francoskem jeziku. Vojni minister de Broqueville je sicer naglašal potrebo discipline, vendar pa izjavil, da se bo poenotil s 1. junijem uvedla za flamske vojske flamsčina kot poveljevalni jezik. Joris de Leeuv pa je bil obsojen na tri in pol meseca aresta, ki se mu bo pa kmalu milostno odpustil.

V kratkem se izda tudi zakon za narodne manjšine. V glavnem ima namen ohraniti francoske jezikovne otoke med flamskim prebivalstvom.

Zakon, ki ureja rabo jezika v šolah in uradih, pa že obstoji. Uvedba flamsčine kot poveljevalnega jezika za Flamce, bi pomenila samo dopolnitev tega zakona.

Grandi pred parlamentom

Rim, 9. maja. n. Danes popoldne je italijanski zunanji minister Grandi poročal v poslanski zbornici o delovanju italijanske zunanje politike v zadnjem času. Govoril je mirno in končan svoj govor z opominom, da mora Italija ostati žilava in ohraniti potrpljenje. V svojih dolgih izjavanjih je opisoval posebno dve najvažnejši konferenci v Haag in Londonu ter je omeniti posebno dva njegova stavka: Da se imajo pogajanja med Anglijo, Francijo in Italijo za sklenitev pogodbe med tremi državami v evropskih vodah obnoviti in da Italija želi skorajšnje sklicanje splošne razorožitvene konference društva narodov, na kateri naj se načne problem razorožitve na podlagi obveznosti, ki so jih velesile prevzele v Versailleski mirovni pogodbi. Grandi je tudi sicer s fašističnega odkritosrčnosti povedal, po kateri poti Francija ne sme iti, če želi italijanskega prijateljstva. Ponavljal je italijansko krilatico, da imata Francija in Italija skupno braniti evropsko kulturo. Italija še vedno v prvi vrsti išče prijateljstvo s Francijo in samo v primeri, če bi sporazum s Francijo ne bil mogoč, bi bila Italija prisiljena, preokreniti svojo politiko.

Kip Dalmacije v Rimu

Zadar, 9. maja. u. List »Il littorio dalmatino« prinaša članek, ki hvali plemenito gesto Italijanov iz Dalmacije, ki so poslali svojo denarno prostovoljno zbirko za kip Dalmacije, ki naj se postavi na Mussolinijevem trgu v Rimu. Ta denar, pravi list, je izročil senator Tacconi. Obenem trdi isti fašistovski list, da senator Tacconi stalno živi v Splitu. Zanimivo bi bilo ugotoviti, ali Tacconi stalno biva v Splitu in še bolj zanimivo bi bilo ugotoviti, če je resnična trditev, da on zbira take prispevke.

Za srednjeevropski agrarni blok

Budimpešta, 9. maja. n. Na današnji seji poslanske zbornice je predsednik Zveze madžarskih trgovcev Pavel Šandor nujno pozval vlado, naj stori madžarska vlada vse potrebne korake, da se z Romunijo in Jugoslavijo ustanovi srednje evropski agrarni blok, ker bi sicer moralo madžarsko žitno gospodarstvo propasti, če bi še nadalje ostal sedanji sistem madžarskega žitnega gospodarstva.

Države odpravljajo potne liste

Budimpešta, 9. maja. AA. Korbiro poroča, da preneha s 15. majem t. l. obvezno vidiranje potnih listov med Madžarsko in Avstrijo ter med Madžarsko in Nemčijo. Istega dne preneha obvezno vidiranje italijanskih potnih listov.

Kitajski boji

London, 9. maja. n. Na Lunghajski železnici je prišlo včeraj do hudih bojov med nankinškimi in severnimi četami. Nankinške čete so imele 7000 mrtvih in ranjenih in so s tem krvavo plačale svojo piščo zmago s tem, da so zasedle dve mali mesti.

Velikanski požar

Newyork, 9. maja. n. Veliki požar, o katerem smo poročali včeraj in pri katerem je v Bayonneu zgorelo 18 velikih tankov s 6000 galonami petroleja, so lokalizirali še le včeraj popoldne. Požar se je razširil več kilometrov daleč ter je bilo pri gašenju zaposlenih več kot 5000 gasilcev, vojakov in mornariških čet.

Povodnji in sneg v Franciji

Pariz, 9. maja. n. Po vsej Franciji je nastala velika sprememba vremena. V Parizu je temperatura padla na 3 stopinje in še prihodnje dni bojiho slane. V južni Franciji je bilo veliko deževje, ki je povzročilo nove poplave, največ nad Toulonom, kjer je Garona prestopila bregove. Tudi reka Rodan je narasla in je preplavila več ulic v Lyonu. Tudi reka Loire je narasla za 3—4 metre. Železniške zveze z Rimom, Tunisom in Alžirom so popolnoma prekinjene.

Pariz, 9. maja. p. V Savoji in v gornjem teku Loire in Garone je pričelo snežiti. Železniška proga severno in južno od Lyona je pod vodo. Krog St. Etienne močno sneži, tako da je snega že poldrugi meter. Loire je narasla za tri metre.

Colombo, 9. maja. Vsled ogromnih poplav je ostalo 10.000 ljudi brez krova. Valovi preplavljenih rek so vdrlj v severne četrti Colomba. Državna elektrarna je bila močno poškodovana in je prenehala obratovati.

Dveurni sestanek Briand-Henderson

Predmet razgovorov je bilo italijansko pomorsko oboroževanje

Pariz, 9. maja. AA. »Havas« poroča: Francoski minister za zunanje zadeve Briand je priredil kosilo, da počasti angleškega ministra za zunanje zadeve Hendersona. Kosilu so prisostvovali številne angleške osebnosti, iz diplomatskega zbora med njimi francoski poslanik v Londonu De Florleau in direktor v ministrstvu za zunanje zadeve Berthelot, Briand in Henderson sta imela razgovor o vseh glavnih vprašanjih, ki so na dnevnem redu, med drugimi tudi o prihodnjem zasedanju Društva narodov in o političnem položaju, ki je nastal po pomorski konferenci v Londonu.

Pariz, 9. maja. n. Razgovor Brianda z Hendersonom danes opoldne v zunanjem ministrstvu je trajal skoraj dve uri. Pred tem sestankom pa sta imela dolgo konferenco Briand in

Tardieu. Oficijelni komunike pravi samo, da sta razpravljala o trenutnih aktualnih in zunanjepolitičnih vprašanjih s posebnim ozir na probleme, ki so važni za angleško francoske odnose.

Pariški listi pišejo, da je bil razgovor v glavnem o položaju, ki ga je ustvarilo novo italijansko pomorsko oboroževanje. V resnici pa francosko-italijanski razgovori kljub vsemu prizadevanju dosedaj še niso prišli v gladek potek, ter je verjetna domneva, ki se širi v političnih krogih, da je Henderson ponudil francoski vladi posredovalno vlogo, za kar bi nameravani sestanek obeh zunanjih ministrov z italijanskim zastopnikom Scialom nudil ugodno ponudbo. Podrobno so razpravljali tudi o Briandovem memorandumu glede evropske konfederacije.

Madžari si žele večje armade

Pravijo, da bodo potem lažje služili »ideji« miru!

Budimpešta, 9. maja. AA. Korbiro poroča: V razpravi o proračunu vojnega ministrstva so poslanci napadli sistem najemniških čet, ki da je drag. Govorniki so zahtevali, naj določbe o razorožitvi po smislu mirovne pogodbe spoštujejo tudi na drugi strani. Vojni minister Gömbös je odvrnil, da so države, ki so Madžarski vsilile mirovno pogodbo, zahtevale tudi razorožitve, dočim s svoje strani nočejo slišati o razorožitvi. Sosednje države z izjemo Avstrije, je nadaljeval govornik, razpolagajo v mirnem času z nad 580.000 vojak. Madžarska je obdana z državami, ki so oborožene do

zob. Taka razlika med vojnimi silami Madžarske in držav Male antante pomeni veliko nevarnost za mir. Oni, ki so poklicanci, da varujejo mir, bi morali dovoliti Madžarski oborožitve, ki bi ji omogočila, da tudi s svoje strani podpira idejo miru (?). Sistem najemniških čet je dejansko drag in je vzrok, da madžarski narod ne more vzdrževati niti predvidenih 35.000 vojakov. Minister Gömbös je izjavil, da jemlje na znanje želje parlamenta, naj bi vlada podvzela korake, da se uvede obvezna vojaška služba, vendar ne more poseči v razpravo o teh vprašanjih, ker spadajo v zunanjo politiko.

Angleški glasovi o egiptškem problemu

London, 9. maja. AA. Časopisje priobčuje komentarje o prekinjenih pogajanjih med Anglijo in Egiptom in ugotavlja, da je bilo doseženo soglasje skoro v vseh vprašanjih glede Egipta. Egiptiska delegacija je krenila na stranpot s tem, da je postavila vprašanje Sudana in v zvezi z njim take zahteve, ki jih predvidoma nobena angleška vlada ne bi mogla sprejeti. Zato ostane v Egiptu in v Sudanu status quo.

»Daily Mail« veli, da ostane Sudan pod angleško sudansko upravo, ki obstoja že iz leta 1924. Sedanja uprava gre zatem, da vzgoji prebivalstvo Sudana za samoupravo brez vmešavanja od zunaj. Interes Egipta v Gornjem Nilu se bo tudi v bodoče naslanjal na pogodbo o Nilu iz leta 1929.

»Times« pravijo, da je egiptiska delegacija zavzela napram Sudanu stališče, ki ga mora vsaka angleška vlada odkloniti. Egiptiska delegacija je vztrajala na svojih zahtevah s tako odločnostjo, da je raje žrtvovala soglasje, ki je bilo doseženo v

vseh ostalih vprašanjih. Zato ostane stališče njene domovine zaenkrat neizpremenjeno.

»Manchester Guardian« pravi, da je Nahas paša s svojimi tovariši kompromisno odločanje med Anglijo in Egiptom v Egiptu, ki jih je bilo moči srečno rešiti, da ni bilo stavljeno vprašanje Sudana na način, ki ni bil predviden v prvotnem načrtu sedanjih pogajanj. Dosedanja uprava Sudana je bila veseskozi taka, da bi mogla s ponosom povabiti vsako nepristransko preiskovalno komisijo, da odda o njej svoje mnenje.

London, 9. maja. AA. Po polurnem prisrčnem razgovoru, se je egiptiska delegacija poslovila od MacDonalda. Vodja egiptiske delegacije je izjavil novinarjem, da se bo egiptiska delegacija v kratkem vrnila v London.

London, 9. maja. AA. Pri odhodu egiptiske delegacije so egiptski dijaki priredili manifestacije za neodvisnost Egipta in Sudana.

15. maja stopi v veljavo Youngov načrt

Pariz, 9. maja. n. Danes popoldne so se na Quai d'Orsayu oficijelno prečitale ratifikacijske listine o Youngovem načrtu. Tozadevni zapisnik so podpisali Briand ter poslaniki Anglije, Italije in Belgije. Youngov načrt pa s tem še ne stopi avtomatično v veljavo, ker je treba za to izvršiti še celo vrsto nadaljnjih formalnosti, tako predvsem pravovaljavno konstituiranje mednarodne reparacijske banke, izročitev nemških certifikatov o dolgu in podpis trustove pogodbe med banko in upniškimi državami. Sele potem more reparacijska komisija in komisija

o nemških vojnih bremenih na skupni seji ugotoviti, da je Youngov načrt začel funkcionirati. Vse te formalnosti se bodo lahko izvršile še v prvi polovici prihodnjega tedna, tako da je verjetno, da bo veljal 15. maj kot začetek za veljavnost Youngovega načrta.

Pariz, 9. maja. n. V ponedeljek se sestane v Bazlu nadzorstveni svet mednarodne reparacijske banke, da ukrene zadnje odredbe za razpis mednarodnega posojila. Kakor pišejo pariški listi, je večina držav, interesiranih na Youngovem načrtu, za emisijski kurz, največ po 95%.

Škof Akšamovič o konkordatu

»Politikac« prinaša izjavo škofa dr. A. Akšamoviča o konkordatu. V izjavi pravi med drugim:

»Vprašanje uprave Novega sada in Petrovaradina s cerkvenega stališča se mora rešiti samo z razmejitvijo škofij. To razmejitev je moči izvesti samo v soglasju in sporazumu z Nj. Vel. kraljem in sv. stolico. To se pravi: Sedanje stanje cerkvene uprave je moči urediti samo s konkordatom.

Katoliški episkopat je že leta 1925, imel pod predsedstvom pok. Marka Gjuričiča, tedanjega pravosodnega ministra, anketo, na podlagi katere bi moglo priti do sporazuma med sv. stolico in našo državo. Od takrat pa do danes so se v tem oziru vršila razna pogajanja. Vladni krogi so obljubovali, da se bo to vprašanje v skorajšnji bodočnosti uredilo, da bi prišlo do sporazuma med našo državo in sv. stolico. Do tega bi moglo priti temprej, ker so tudi vprašanja ostalih veroizpovedi urejena z zakonom in so dobila svoj ustav. To vprašanje se do danes ni moglo urediti radi vnanjih desetletja trajajočih nesrečnih strankarskih

razporov in nesoglasij. Ker pa smo danes prišli v konsolidirane razmere, se nadeja, da se bo ta važen problem konkordata v kratkem uredil.

V nadaljnjem razgovoru je škof podal svoje mnenje o odnosih cerkve do države s posebnim ozir na našo državo. Dejal je:

»Po pravilniku bodo roditelji odločevali, ali bodo prepustili svoje otroke pri pouku verouka duhovnikom ali učiteljem. Muenja sem, da se bo to vprašanje uredilo po medsebojnem sporazumu, ker bi v nasprotnem slučaju prišlo do nesporazuma med državnimi in cerkvenimi oblastvi. Ali bomo ustvarili narodno nacionalno državo ali lajično! Ako hočemo ustvariti narodno državo, se bomo prilagodili ljudski duši. Naše ljudstvo je po duši religiozno. Ako torej ustvarimo narodno državo, se moramo nasloniti na dušo ljudstva, ki je po svoji idejni kulturi religioznega in moralnega krščanskega tipa. Samo na tem je moči ustanoviti svobodno državno politiko, ne pa tisto, ki se je vodila do 6. januarja. Da Vas prepričam, gospod urednik, da je naše ljudstvo brez razlike veroizpovedi religiozno, pojdite z menoj!«

Sprememba bolg. vlade?

— Sofija, 9. maja. m. Bolgarsko časopisje zopet mnogo piše o možnosti spremembe vlade Ljapčeva. Pristaši Cankova zahtevajo, da naj se prihodnji kabinet sestavi brez Ljapčeva. Voditelj demokratov Malinov je na shodu v Plovdivu govoril o potrebi sestave nove vlade, ki pa ne bi smela imeti konspiracijskega in prevratnega značaja.

Zrebanje lot. posojila

Belgrad, 9. maja. AA. Na podstavi amortizacijskega načrta za obveznice loterijskega posojila iz leta 1888 (tobane srečke) in v smislu odloka ministra za finance št. 30.470 z dne 8. maja 1930 bo 14. maja ob 9 dopoldne v oddelku za državne dolgove in državni kredit, soba št. 20 stočetrto Zrebanje obveznic tega posojila.

Dunajska vremenska napoved. Ponoči nevarnost slane v prostih položajih. V severnih Alpah bo nastopilo hladno, jasnejše vreme. V južnih Alpah pa se bo vreme hitro razjasnilo.

Drobne vesti

Sevilla, 9. maja. AA. Vseučilišče so zaradi spopadov med katoliškimi in nekatoliškimi dijaki zaprli.

Newyork, 9. maja. AA. Občinski odbor je potrdil načrte za gradnjo novega nebotičnika v Wallstreetu. Nova stavba bo imela 105 nadstropij.

London, 9. maja. AA. »White Star Line« izkazuje za lansko leto 270.545 funtov dobička napram 355.090 funtom leta 1928.

Saint Joseph, Missouri, 9. maja. AA. Izpod ruševin tvornice za konzerve, ki je včeraj eksplozirala, so potegnili 8 mrtvih, 12 drugih delavcev pogrešajo. Vodstvo tvornice sodi, da so postali žrtev eksplozije. 21 oseb je bilo ranjenih.

Pariz, 9. maja. AA. »Havas« javlja iz Šanghaja, da je napadlo 4000 roparjev kraje v južnem Honau in Odamu in oropalo prebivalstvo. Roparji so pobili na tisoče ljudi. Ta napad so izvršili radi tega, ker so oblasti odbile zahtevo roparjev, da bi morale plačevati roparjem davek.

Belgrajski proces

Belgrad, 9. maja. u. Trinajsti dan razprave je bil zaslišan obtoženec Ante Stefanac. Obtožen je, da je bil član teroristične organizacije, kar pa Stefanac zanika. Priznava, da je napravil peklenjski stroj z namenom, da bi se demonstriralo proti poklonitveni deputaciji zagrebškega občinskega odbora. Kakega drugega namena niso imeli in so tudi vse poskrbeli, da ne bi bilo človeških žrtev.

Nato je bil zaslišan štirinajsti obtoženec Pavao Margetič, ki je obtožen, da je bil član teroristične organizacije, kar pa zanika. Dalje je obtožen, da je bil v zvezi z Bernardičem, ki mu je dal revolver. Margetič priznava to, pripominja pa, da mu ga je dal na njegovo lastno prošnjo, ker je bil takrat v depiriranem stanju in je imel samomorilne namene. Pozneje pa se je vse lepo poravnalo in samoumora ni izvršil. Medtem je prišlo do njegove aretacije. Vse drugo zanika.

Prav tako je vse zanikal petnajsti obtoženec Boža Arnšek.

Za jutri je predsednik odredil, naj se privedejo nadaljnji obtoženci Stjepan Guršak, Milan Levnajič, Antun Stefanič, Mirko Debanjič in Fr. Kuntič.

Geografi v Sarajevu

Sarajevo, 9. maja. u. Jutri prispejo v Sarajevo slovenski geografi, da nadaljujejo v bosanski prestolici svoj kongres. Mesto jim priredi svečan sprejem in bodo gostje sarajevske občine. Nastanili se bodo v znanem kopališču Ilidže.

Odhod dr. Marinkoviča v Zenevo

Belgrad, 9. maja. AA. Danes ob 16.50 je odpotoval s simplonskim ekspresom v Zenevo minister za zunanje zadeve dr. Voja Marinković. Spremljata ga opolnomočeni minister in poslanik Konstantin Fotič in tajnik Kosta Pavlovič.

Boj kobilicam

Belgrad, 9. maja. AA. Na podlagi poročil iz Romunije, Grčije in Bolgarske o kobilicah, je minister poljedelstva poslal preko bankih uprav vsem okrajnim poljedelskim referentom naredbo, da imajo pojavu kobilic posvetiti največjo pozornost. V primeru, da se kjerkoli pojavijo kobilice, so okrajni poljedelski referenti dolžni, da o tem najhitreje obvestijo ministrstvo poljedelstva, da ukrene potrebne korake za uničenje kobilic.

Hočete odgovor finančne uprave?

Belgrad, 9. maja. AA. Da se postavi dostavljanje sklepov, rešenj in sporobil od strani posameznih finančnih uprav strankam na njihovo zahtevo na pravilno osnovo in da se pospeši dosedanje postopanje, je minister za finance odredil, da morajo ministrstvo financ in vse podrejene ustanove dostavljati strankam svoje sklepe in sporočila z izjemo rešenj glede krivde prestopkov neposredno po pošti s priporočenimi pismi s povratnim receptom in to v primeru, ako stranka v svoji vlogi zahteva, da se ji rešenje oziroma sporočilo dostavi na ta način. V zvezi s tem določa minister financ da morajo stranke svojim vlogam priložiti poštne znamke za 7 Din in točno zabeležiti naslov, oziroma naslov osebe, ki se pooblašča, da sprejme rešitev, oziroma sporočilo.

Nov davek na glasbene prenose

Belgrad, 9. maja. AA. Davčni oddelek ministrstva za finance je poslal finančnim direktorjem razpis, da je treba plačevati takšne znamke po T št. 99 a tudi za glasbo, ki se prenaša preko radioaparata in v kolikor služi v zabavo v javnih lokalih. Zaprti prostori kot so čitalnice, klubi in podobne ustanove ne spadajo pod to takšno obremenitev.

Belgrajske vesti

Belgrad, 9. maja. m. V Belgradu se je končal šahovski turnir belgrajškega šahovskega kluba, ki se ga je udeležilo dvanaest šahistov. Zmagal je in dobil naslov prvaka Jovan Nikolić z osem in pol točkami.

Belgrad, 9. maja. AA. Za zdravnika higienškega zavoda v Ljubljani je postavljen v 9-l g. dr. Bogoljub Dražoš iz Ljubljane.

Belgrad, 9. maja. AA. Danes popoldne se je vršilo ustanovno zborovanje našega nacionalnega odbora za zgraditev prijateljskih zvez med Poljsko in Jugoslavijo. Za predsednika je bil izvoljen gosp. Stanislav Krakov, urednik »Vremena«.

Belgrad, 9. maja. AA. Trgovska organizacija v Belgradu je sprejela od zavoda za pospeševanje zunanje trgovine obvestilo, da zavod ne sprejema nobene odškodnine od privatnikov, ki prosijo informacij in tudi ne od onih, katerim se informacije dajo.

Belgrad, 9. maja. AA. V nedeljo 11. t. m. ob 4 popoldne bo razdelilo matersko udruženje podporo materam in vdovam z največ otroki 12 nagrad za najlepše dojenčke. Letos bodo razdeljene nagrade najrevnejšim ženam iz delavskih vrst.

Belgrad, 9. maja. AA. Upravni odbor obrtniške zbornice v Belgradu je sklenil, da spada izdelovanje stopnic, teras in mozaikov iz umetnega kamna med kamnoseške obrti.

Zagreb, 9. maja. p. V zagrebški bolnišnici je danes ob pol treh popoldne umrl časnikar Ivan Dobržanski.

Koncert gdč. Cook

Snoči 9. t. m. je bil v Delavski zbornici jugoslovansko-ameriški večer, na katerem je nastopila gdč. E. Cook, ameriška pevka, ki si je pridobila že lepe zasluge za propagando naše narodne pesmi v Ameriki. Pela je slovenske, hrvatske in srbske, poljske, češke in ruske, ameriške narodne pesmi in plesne pesmi. Presenetila nas je z originalnim ameriškim živim prednašanjem in lepim glasom ter razločno deklamacijo, krasnimi narodnimi nošami, plesom in neprisiljenim nastopom. Njena (klavirska) spremljevalka E. Edwards je podala tudi par pevskih in plesnih točk.

Gdč. Cook je uvodoma v slovensčini povedala, da nas je prišla obiskat in pogledat in pokazat, kako ona v Ameriki predvaja naše pesmi: najprej obrazloži pesem v amerikanščini in jo potem poje v originalnem jeziku. Gdč. Cook je naša dobra prijateljica in smo ji za njen prisrčen obisk topla hvaležnica. Kako je znala s preprostimi sredstvi oživeti vse pesmi in jih prečutiti, nam ostane v lepem spominu. Koncert je bil lepo obiskan in zelo animiran. V.